

OPPIVELVOLLISEN NUOREN POLKU JÄMSÄSSÄ/Tukitoimet

Oppimisen tuki perusopetuksen päättövaiheessa

Oppilaan koulupolkuja päättövaiheeseen asti tuetaan perusopetuksessa kolmiportaisen tuen ja oppilashuollon tiiviinä yhteistyönä. Perusopetus perustuu kolmiportaiseen tukeen (yleinen, tehostettu ja erityinen) ja oppilaalla on oikeus saada tarvitsemaansa tukea. Tukitoimet pyritään järjestämään ennakoiden yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa.

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu (VSOP) on joustava järjestely, joka mahdollistaa yksilöllisen opinnoissa etenemisen oppilaan oman opinto-ohjelman mukaan. Vuosiluokkiin sitomatonta opetusta (PoA 11 § 3 mom) voidaan käyttää koko koulun, joidenkin opetusryhmien tai yksittäisten oppilaiden opiskelun järjestämisessä. Vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen käytöstä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja sitä voidaan käyttää esim. lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana.

Jämsässä toimii yläkoulun koulunkäyntitaitoja tukeva ja kuntouttava luokka (7-9G), joka on tarkoitettu nuorille (13-17v.), jotka tarvitsevat tukea koulunkäynnin haasteisiin. Tavoitteena on tukea oppilaan keskittymisen, tarkkaavuuden, koulumotivaation, itsetunnon, käyttäytymisen ja vastuuntunnon kehitystä. Samassa opetusryhmässä voi olla oppilaita useammalta luokka-asteelta ryhmäkoon ollessa enintään kymmenen oppilasta.

Opetuksessa noudatetaan pääsääntöisesti yleisopetuksen tavoitteita ja oppisisältöjä. Yksilölliset tavoitteet kirjataan HOJKS:aan. Oppilaat osallistuvat yleisopetuksen ryhmään kykyjensä ja edellytystensä mukaisesti. Oppilaan arviointi perustuu yleiseen oppimäärään tai siihen yksilölliseen oppimäärään, joka hänelle on HOJKS:ssa asetettu.

Nuorisokoti Metsäkonttorin yhteydessä toimii Jämsänkosken yhtenäiskoulun alaisuudessa oleva 7-9N-luokka. Luokka on koko kunnan yhteinen. Yläkouluikäiset jämsäläisoppilaat tai nuorisokodille sijoitetut nuoret ohjataan opetusryhmään, mikäli lähikoulussa toteutetut opiskeluhoito ja lastensuojelun tukitoimet eivät ole olleet riittäviä tai oppilaan äkillisesti muuttunut elämäntilanne edellyttää tällaista pienluokkamuotoista vaativaa erityisopetusta. Ryhmän maksimikoko on 10 oppilasta.

7-9N-luokalle ohjaututaan usein kouluikäymättömyyden/ koulupelkoisuuden vuoksi. Oppilas pyritään sitouttamaan koulunkäyntiin moniammatillisen verkoston tuella. Erityisluokanopettaja laatii oppilaalle yksilöllisen lukujärjestyksen ja räätälöi koulupäivän oppilaan tarpeiden mukaan.

Opiskeluhoito

Opiskeluhoito koostuu koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman mukaisesta opiskeluhoollosta ja opiskeluhoillon palveluista, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3§.)

www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287

Kaikki oppivelvollisuutta suorittavat opiskelijat ovat oikeutettuja opiskeluhoillon palveluihin 1.8.2021 alkaen. Samalla myös oppilaitoksen sijaintikunnan velvollisuus järjestää opiskeluhoillon

psykologi- ja kuraattoripalveluita laajenee. (Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1 ja 9 §:n muuttamisesta 1225/2020.)

www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287

Oppilas- ja opiskelijahuollon terveydenhoitajat, koululääkärit, psykologit ja kuraattorit tekevät ennaltaehkäisevää, yhteisöllistä ja yksilökohtaista palvelutyötä, jonka tavoitteena on edistää oppimista, fyysistä ja psyykkistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia. Nuoret/huoltajat voivat ottaa yhteyttä oman koulun/oppilaitoksen työntekijöihin kaikenlaisissa asioissa. Tarjolla on arviointi-, ohjaus-, neuvonta-, tuki-, konsultaatio-, suunnittelu- ja tutkimuspalveluja. Ne ovat vapaaehtoisia ja luottamuksellisia. Yhteistyötä tehdään tarpeen mukaan koulun/oppilaitoksen henkilökunnan ja muun palveluverkoston kanssa (esim. lapsiperheiden sosiaalityö, etsivä nuorisotyö ja nuorisopsykiatrian poliklinikka).

www.jamsa.fi/palvelut/kasvatus-ja-koulutus/perusopetus/kouluterveydenhuolto

www.jamsa.fi/palvelut/kasvatus-ja-koulutus/perusopetus/koulupsykologi

www.jamsa.fi/palvelut/kasvatus-ja-koulutus/perusopetus/koulukuraattori

<https://www.jamsa.fi/kasvatus-ja-koulutus/toisen-asteen-koulutus/lukio/>

<https://www.jamsa.fi/kasvatus-ja-koulutus/toisen-asteen-koulutus/ammattillinen-koulutus/>

www.jamsanopisto.fi

Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. (Nuorisolaki 10§, 21.12.2016/1285 ja 30.12.2020/1232)

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161285#a30.12.2020-1232

www.avitus.net/nuorten-palvelut/etsivae-nuorisotyo

www.jamsa.fi/palvelut/nuoriso/etsiva-nuorisotyo

Nuorten työpajatoiminta/ LuovaStartti

Nuorten työpajatoiminnan tehtävänä on valmennuksen avulla parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Työpajatoiminnan tarkoituksena on parantaa nuoren elämänhallintataitoja sekä edistää hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuutta

yhteiskuntaan. Työpajalla tehdään nuorelle henkilökohtainen valmennussuunnitelma yhdessä nuoren kanssa. (Nuorisolaki 13§, 21.12.2016/1285 ja 30.12.2020/1232)

Startti on matalan kynnyksen kohdennettua ryhmätoimintaa 17-28-vuotiaille. Luovalla Startilla tuetaan nuorta löytämään omia voimavaroja ja vahvuuksia sekä vahvistetaan itsetuntemusta, jotta oman elämän haltuunotto olisi mahdollista. Painopiste on elämäntilanteen, erilaisten asioiden kokeilemisessa sekä rutiinien löytämisessä elämään. Startilla nuori on usein Sosiaalihuoltolain 27 e pykälän mukaisessa toiminnassa tai kuntouttavassa työtoiminnassa.

<https://www.avitus.net/nuorten-palvelut/luovapaja-hanke>

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161285#a30.12.2020-1232>

Sosiaalityö

Lapsiperheiden sosiaalityö

Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää kunnan asukkaiden hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta. Sosiaalihuollon toimin vaikuttaa kuntalaisten sosiaaliseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen sekä toimintakykyyn ja osallisuuteen. Sosiaalityön palvelut on jaettu aikuissosiaalityöhön ja lapsiperheiden sosiaalityöhön. Lapsiperheiden sosiaalityön tavoitteena on edistää lapsen hyvinvointia ja kehitystä. Se tukee vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatustyössä ja huolenpidossa. Sosiaalityöllä on velvoite edistää niitä rakenteita, jotka tukevat lasten ja nuorten hyvinvointia. Tiivis yhteistyö sivistystoimen toimijoiden kanssa antaa mahdollisuuden kehittää yhdessä tukitoimia.

<https://www.jamsa.fi/palvelut/sosiaali-ja-terveys/sosiaalityo>

Palvelutarpeen arvio

Lapsesta/nuoresta ilmaistun huolen jälkeen aloitetaan lapsen ja perheen osalta palvelutarpeen arvio. Tämä palvelutarpeen arvio on selvitys lapsen tilanteesta ja siinä mietitään mahdolliset tuen tarpeet.

Tukitoimet voidaan kohdistaa joko lapseen/nuoreen tai koko perheeseen. Nämä tukitoimien sisällöt suunnitellaan yhdessä perheen kanssa. Sosiaalihuoltolain mukainen asiakkuus alkaa huoli-ilmoituksesta. Jos palvelutarpeen arvion jälkeen todetaan, että lapsi/nuori tarvitsee vielä tukitoimia, jatkuu hänellä sosiaalihuollon asiakkuus.

Asiakkuuden aikana sosiaalihuoltolain mukaisina tukitoimina voidaan tarjota

- sosiaalityöntekijän tukea,
- sosiaaliohjaajan tukea,
- perhetyötä tai tukihenkilötyötä,
- kotipalvelua,
- perheneuvolan palveluja,
- mielenterveystyötä,
- päihdetyötä sekä
- lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvontaa.

[Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

Sosiaalihuoltolain 5 §:ssä sanotaan ”Kaikissa sosiaalihuollon toimissa, jotka koskevat lasta, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Lasten kohdalla on 4 §:ssä mainittujen asioiden lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, miten eri toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut parhaiten turvaavat:

- 1) tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin;
- 2) mahdollisuuden saada ymmärtämystä sekä iän ja kehitystason mukaisen huolenpidon;
- 3) turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden;
- 4) itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen.

Jos sosiaalihuollon asiakkuus tukitoimineet ei riitä turvaamaan lapsen kasvua ja kehitystä, voidaan lapsi ottaa lastensuojelun asiakkuuteen. Avohuollon tukitoimina voidaan myös tarjota yllä mainittuja tukitoimia ja niiden lisäksi myös avohuollon sijoitusta. Avohuollon sijoituksella voidaan tukea mm. koulunkäyntiä.

[Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

Vammaispalvelut

Vammaispalvelujen tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä. Palveluita järjestetään usean eri lain perusteella.

Palvelusuunnitelman laadinta vammaispalveluissa käynnistyy niin, että asiakas ottaa yhteyttä sosiaalityöntekijään tai palveluohjaajaan ja pyytää palvelusuunnitelman tekemistä.

Palvelusuunnitelmaa tarkistetaan tarpeen mukaan.

<https://www.jamsa.fi/palvelut/sosiaali-ja-terveys/vammaispalvelut>

Vammaispalvelun kautta järjestettävät palvelut

- palveluohjaus
- palvelutarpeen arviointi
- palvelusuunnittelu
- nuoren opiskelu- ja kuntoutussuunnitelma
- koulutuskokeilut
- työ- ja päivätoiminta (Avitus, Kipinän päivätoiminta)
- tilapäishoito
- asumisharjoittelu
- asumispalvelut
- erityishuollon kuljetukset

[Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä tukitoimista ja palveluista 380/1987 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

Sosiaalihuoltolain 27 e § mukainen työtoiminta

Sosiaalihuoltolain mukaisella työtoiminnalla tarkoitetaan toimintakykyä ylläpitävää ja sitä edistävää toimintaa. Työtoimintaa järjestetään työkyvyttömille henkilöille, joilla vammaisuudesta johtuen ei ole edellytyksiä osallistua vanhan sosiaalihuoltolain 27 d §:ssä tarkoitettuun työhön ja joiden toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin.

[Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

Erityisneuvolan palvelut

Erityisneuvola tarjoaa kuntoutuksen suunnittelua ja arviointia kaikenikäisille kehitysvammaisille ihmisille ja heidän perheilleen. Neuvolapalvelut ovat osa lakisääteistä sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Neuvolakäynti matkoineen on asiakkaalle maksutonta.

- psykologin testaukset ja lausunnot
- lääkärin lausunnot
- diagnoosin tarkennus
- nuoren kuntoutusraha vs. eläke
- vammaistuki/ hoitotuki
- edunvalvontakysymykset

[Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

TE-palveluiden uraohjaus ja ammatinvalintapsykologin palvelu

TE-palveluista saa tukea ammatinvalintaan ja urasuunnitteluun. Yhdessä ammatinvalintapsykologin kanssa nuori voi pohtia elämäntilannetta, ominaisuuksia, työelämään liittyviä odotuksia, kiinnostuksia sekä aikaisempia kokemuksia koulutuksessa tai työssä. Palvelua on saatavissa sekä henkilökohtaisesti että puhelimitse asiointitilanteesta riippuen. Ohjauskeskustelut ovat maksuttomia ja luottamuksellisia. Palvelujen tukena käytetään tarvittaessa soveltuvuustestejä. Ohjauksen tavoitteena on löytää vahvuuksien, kykyjen, kiinnostusten ja terveydentilan kannalta sopivin ratkaisu. Ammatinvalintapsykologin palvelut Te-palveluissa eivät edellytä työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumista.

<https://www.te-palvelut.fi/nain-asioit-kanssamme/te-palvelut/puhelinpalvelut/puhelin-uraohjaus>

Kelan kuntoutuspalvelut yli 16-vuotiaalle nuorelle

Ammatillinen kuntoutus

Tarjoaa tukea opiskeluihin, työelämään ja sinne palaamiseen 16–29-vuotiaalle nuorelle, jolla toimintakyky on olennaisesti heikentynyt. Esimerkiksi:

- ei ole opiskelu –tai työpaikkaa tai opiskelut ovat viivästyneet
- ei ole riittävästi kykyä tai voimia suunnitella yksin opintojaan tai työllistymisasioitaan
- on pyrkimys päihdeongelmasta huolimatta muuttaa elämää ja tarvitsee siihen tukea
- taustalla keskeytynyt ase -tai siviilipalvelus tai on vapautumassa tai vapautunut vankilasta
- on näköalattomuutta, elämänhallinnan ongelmia, eristäytymistä, yksinäisyyttä, itsenäistymisen haasteita jne.

Ammatillisen kuntoutuksen osat

- **Nuoren ammatillinen kuntoutus**
- **NUOTTI-valmennus**
- **Ammatillinen kuntoutusselvitys**
- **Koulutuskokeilu**
- **Työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus (TEAK)**
- **Koulutus** voidaan myös myöntää ammatillisena kuntoutuksena nuorelle. Esimerkiksi tilanteessa, jossa nuorella on opiskelupaikka olemassa, mutta sairaus aiheuttaa opiskelukyvyn heikentymistä ja opintojen hidastumista tai tilanteessa, jossa nuorella on taustalla useita koulutuksen keskeytyksiä sairauden takia.

Nuoren ammatillinen kuntoutus

Nuoren ammatillisen kuntoutuksen tavoitteena on auttaa nuorta suunnittelemaan omaa tulevaisuutta ja löytää suuntaa opiskelu- ja työelämään. Se on tarkoitettu 16–29-vuotiaille henkilöille, jotka tarvitsevat tukea jokapäiväisen elämän erilaisiin haasteisiin. Kuntoutukseen ei tarvita lääkärinlausuntoa. Kuntoutusmuoto voi sopia henkilölle joka,

- ei ole vielä löytänyt sopivaa opiskelualaa tai työpaikkaa
- opiskelut on keskeytyneet tai on vaarassa keskeytyä
- siviili –tai asepalvelus on keskeytynyt ja nuori tarvitsee apua tulevaisuuden suunnitteluun.

Nuoren ammatillinen kuntoutus suunnitellaan aina yksilöllisesti ja sen tavoitteet määritellään yhdessä kuntoutujan kanssa. Nuoren ammatillista kuntoutusta hakiessa ei vielä tarvitse tietää, minkälaista kuntoutusta haetaan. Kela auttaa valitsemaan sopivan kuntoutusmuodon.

NUOTTI-valmennus

NUOTTI-valmennuksessa nuori saa itselleen henkilökohtaisen valmentajan, joka auttaa nuorta suunnittelemaan tulevaisuutta. Valmentaja tapaa nuorta säännöllisesti omassa arkiympäristössään. ja valmentaja tarjoaa tarvittaessa apua myös käytännön asioihin. Hänen kanssaan voi asioida esimerkiksi Kelassa tai muissa palveluissa. Valmennuksessa pyritään

tunnistamaan omia taitoja ja vahvuuksia, kiinnostuksen kohteita, opiskelupaikkoja ja ammatteja sekä suunnitellaan, miten nuori voi edetä kohti tavoitteitaan.

<https://www.kela.fi/nuoren-ammattillinen-kuntoutus>

Harkinnanvarainen kuntoutus (esim. sopeutumisvalmennuskurssit)

Tavoitteena on tukea sairastunutta henkilöä ja hänen perhettään sopeutumaan sairauden tai vamman mukanaan tuomiin muutoksiin ja auttaa kuntoutumaan niistä.

Sopeutumisvalmennus-kurssit ja moniammatillinen yksilöllinen kuntoutus

Sopeutumisvalmennuskurssit soveltuvat vasta sairastuneille ja kuntoutuskurssi pidempään sairastaneille. Ne ovat kohdennettu eri sairausryhmille esim. kuulovamma, sydänsairaus, hengityssairaus, mielenterveys, tuki- ja liikuntaelinsairaus. Kela järjestää lapsille ja nuorille yksilöllisiä kuntoutusjaksoja kuntoutuslaitoksessa moniammatillisena yksilöllisenä kuntoutuksena.

Neuropsykologinen kuntoutus

Soveltuu 16 vuotta täyttäneille nuorille kehityksellisiin oppimisvaikeuksiin ja aivovaurioiden jälkeen. Kuntoutuksen käynnistäminen edellyttää neuropsykologista tutkimusta, jossa selvitetään erityisvaikeuksien luonne sekä kehityksellisten oppimisvaikeuksien tai neuropsykologisten häiriöiden laajuus, vaikeusaste, haitta ja hoidettavuus.

Toteutetaan usein terapiamuotoisesti kerran viikossa. Tavoitteena on opiskelu- tai työkyvyn parantaminen ja palauttaminen ja sen seurauksena opintojen edistyminen tai loppuun saattaminen, työelämään hakeutuminen, työelämässä pysyminen tai työhön paluu.

Edellytyksenä kuntoutukseen ovat esimerkiksi kehitykselliset häiriöt tai oppimisvaikeudet, joihin voi liittyä neuropsykologisen kuntoutuksen tarvetta, esim. Lukihäiriö, hahmotushäiriö, tarkkaavaisuushäiriö (ADHD) tai monimuotoiset kehitykselliset häiriöt. Tai aivovauriot, joiden jälkeen saattaa ilmetä tarvetta neuropsykologiseen kuntoutukseen

– Aivoverenkiertohäiriöt, aivovammat, aivotulehdukset tai muut keskushermostoa vaurioittavat sairaudet. <https://www.kela.fi/neuropsykologinen-kuntoutus>

Itu-kurssi (mielenterveyskurssi)

Kohdennettu 16–29-vuotiaille masennuksesta (lievä tai keskivaikea) ja/tai ahdistuneisuushäiriöstä kärsiville nuorille, joiden tavoitteena on opiskelu- tai työelämään siirtyminen tai siellä jatkaminen. Sopii asiakkaalle, jonka ensivaiheen hoitajakso on päättynyt tai hänen tilanteensa on muuten vakiintunut ja asiakkaalle soveltuu ryhmämuotoinen kuntoutus.

Lisäksi asiakkaalla on:

- moniammatillisen tuen ja kuntoutuksen tarve
- sairaudesta aiheutuvia opiskelu- tai työ- ja/tai toimintakyvyn rajoitteita, jotka heikentävät suoriutumista arjen ympäristöissä
- tavoitteena opiskelu- tai työelämään siirtyminen tai siellä jatkaminen.

<https://www.kela.fi/itu-kurssi-nuorille>

Vaativa lääkinällinen kuntoutus

Tavoitteena on, että sairaudesta tai vammasta huolimatta pystyy työskentelemään tai selviytymään arjessaan paremmin. Oikeus vaativaan lääkinälliseen kuntoutuksen voi olla, jos kuntoutuksen tarve kestää vähintään vuoden, kuntoutus ei liity välittömästi sairaanhoitoon tai kuntoutuksen tavoitteet eivät ole hoidollisia, vaan tukevat suoriutumista ja osallistumista. Kuntoutus toteutuu esimerkiksi eri terapiamuotoina, moniammatillisena yksilökuntoutuksena tai kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskursseina.

<https://www.kela.fi/vaativa-laakinnallinen-kuntoutus>

Kuntoutuspsykoterapia

Tavoitteena on edistää kuntoutujan työ- ja opiskelukykyä sekä tukea opintojen edistymistä, työelämässä pysymistä, työelämään siirtymistä tai sinne palaamista. Kuntoutuspsykoterapia voi olla yksilö-, ryhmä-, perhe- tai paripsykoterapiaa tai kuvataideterapiaa. 16–25-vuotiaille se voi olla myös musiikkiterapiaa tai kuvataideterapiaa. Nuoren terapiaan voi liittyä myös vanhempien ohjauskäyntejä.

<https://www.kela.fi/kuntoutuspsykoterapia>

Oma väylä -kuntoutus (kesto 12kk)

Kohdennettu 16–29-vuotiaisiin nuoriin aikuisiin, joilla on neuropsykiatrisen häiriön lisäksi tuen tarvetta sosiaalisissa tai arjen hallinnan taidoissa, opinnoissa ja työelämässä. Asiakas tarvitsee tukea opintojen käynnistymisessä, jatkamisessa tai loppuun saattamisessa tai työelämään siirtymisessä ja siellä selviytymisessä. Lisäksi asiakas voi tarvita tukea arjen hallintataitojen tai sosiaalisten taitojen kohentamisessa. Kuntoutuksen tarkoitus on, että nuori saa vahvistusta opiskeluun- ja työelämään liittyviin valmiuksiin ja taitoihin.

Edellytyksenä kuntoutukselle on, että asiakkaalla on todettu:

- autismikirjon häiriö, ilman kognitiivisen kehityksen häiriötä (Aspergerin oireyhtymä)
- aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö (ADHD tai ADD) – lisäksi asiakkaalla voi olla diagnosoituna samanaikainen psykiatrinen häiriö, jonka hoito toteutuu terveydenhuollossa.

<https://www.kela.fi/oma-vayla-kuntoutus>

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050566>

Kelan kuntoutuspalvelut alle 16-vuotiaalle nuorelle

Kuntoutukseen osallistuvat lapsen tai nuoren lisäksi hänen päivittäiseen elämäänsä kuuluvat omaiset tai läheiset henkilöt.

LAKU-perhekuntoutus on tarkoitettu 5–15-vuotiaille lapsille tai nuorille, joilla on diagnosoitu ADHD, ADD, autismikirjon häiriö tai Touretten oireyhtymä.

Lisäksi lapsella tai nuorella on

- pitkäkestoisen, monimuotoisen kuntoutuksellisen tuen ja ohjauksen tarve
- häiriöitä, jotka vaikuttavat toimintakykyä heikentävästi arjen ympäristöissä, kuten päiväkodissa, koulussa tai kotona
- mahdollisesti myös samanaikaisia käytös- ja tunne-elämän oireita, jotka liittyvät neuropsykiatriseen häiriöön tai sen oireisiin (esim. impulsiivisuuteen).

Jos lapsi tai nuori saa vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen palveluja, hän ei voi saada LAKU-perhekuntoutusta. LAKU-perhekuntoutusta ei myöskään voi saada tilanteessa, jossa lapsella on huomattavia rajoituksia suoriutumisessa tai osallistumisessa. LAKU-perhekuntoutuksen tarjoama tuki ei ole riittävä lapsille, joilla on huomattavia rajoitteita toimintakyvyssä.

<https://www.kela.fi/laku-perhe-kuntoutus>

Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut

Peda.netistä löytyy nuorisopsykiatrian poliklinikan palvelukuvaus. Palvelu perustuu mielenterveyslakiin (1116/1990).

<https://peda.net/jamsa/oppilashuolto2/toimijat/yhteisty%C3%B6tahot/np>

<https://www.jamsanterveys.fi/hyvinvointipalvelut/mielenterveys--ja-paihdepalvelut>.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19901116>

Koulunkäynti- ja opiskelukyky (monialainen arviointi, suunnittelu ja yhteistyö)

<https://vip-verkosto.fi/wp-content/uploads/2018/11/koulunk%C3%A4yntikyky-videota-varten.pdf>

<https://vip-verkosto.fi/wp-content/uploads/2020/12/Anita-Puustjarvi-Koulunkayntikyky-mita-ihmetta-se-tarkoittaa.pdf>

<https://www.potilaanlaakarilehti.fi/site/assets/files/0/53/18/755/sll32019-114.pdf>

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80629/OKM_34_2017.pdf

<http://www.opiskelukyky.fi/>

<https://www.yths.fi/palvelut/opiskeluyhteisotyo/mita-on-opiskelukyky/>

www.nyyti.fi/opiskelijoille/opi-elamantaitoa/opiskelu/

Lapsuuden ja nuoruuden palvelupolku kehitysvammaiselle

